

12-kommunesamarbeidet i Vestfold (12k)

Håndbok for saksbehandling av omsorgslønn

Oppdatert 16.02.11

INNHOOLD

1	SAMMENDRAG	5
2	HISTORIKK	5
3	STATUS I 12K-KOMMUNENE	6
4	LOVER OG REGLER SOM REGULERER ORDNINGEN MED OMSORGLØNN	7
5	OMSORGLØNN	8
5.1	Definisjoner	8
5.2	Kriterier	8
5.3	Hvem kan få?	9
5.4	Søknadsfrist	9
6	UTFORDRINGER	9
6.1	Hva er særlig tyngende omsorgsoppgave?	9
6.2	Rett til nødvendig helsehjelp	10
6.3	Pliktmessige tjenester vurderes først	10
6.4	Når pliktmessige tjenester ikke er ønsket	10
6.5	Hva er den beste løsningen?	10
6.6	Utmåling av omsorgslønn	12
6.7	Timelønn.....	12
6.8	Kommunale ressurser	13
6.9	Saksbehandling	13
7	SAKSGANG	14
7.1	Vurdering.....	14
7.2	Vedtak	14
7.3	Informasjon	15
7.4	Hvem er part i saken/samtykke	15
7.5	Klagebehandling	15

7.6	Oppdragsavtale.....	16
7.7	Politiattest	16
8	KVALITETSSIKRING/ INTERNKONTROLL.....	17
8.1	Tilsyn	17
8.2	Internkontrollsystemets innhold.....	17
8.3	Eksempel på rutinebeskrivelse for avviksbehandling	18
8.4	Arbeidsmiljøet	18
8.5	Kartlegging av oppdragsyters arbeidsmiljø	18
9	ANBEFALINGER	19

FORORD

12-kommunesamarbeidet i Vestfold (12k) har utarbeidet en håndbok for behandling av søknader om omsorgslønn.

12k er et interkommunalt samarbeid mellom Andebu, Hof, Holmestrand, Horten, Nøtterøy, Re, Tjøme, Tønsberg, Stokke, Lardal, Larvik og Sandefjord kommune. Formålet med samarbeidet er bl.a. å utvikle tjenestetilbudene i felleskap for Vestfold. Les mer om 12k på www.12k.no.

Håndboken er utarbeidet av en arbeidsgruppe bestående av:

- Birgitte Holmene (prosjektleder 12k)
- Lise Olafsen, Nøtterøy kommune
- Reidun Borrebæk, Tønsberg kommune
- Per Arne Drivdal, Sandefjord kommune
- Ann Cecilie Isaksen, Larvik kommune

Vi har laget håndboken hovedsakelig for saksbehandlere, men tror den også kan være til nytte for øvrige ansatte i helse- og sosialtjenesten og tjenesteområder hvor en har tjenestemottakere som kan tenkes å søke om omsorgslønn.

I håndboken får du en kort innføring i blant annet relevant lovverk, ansvarsfordeling, interne og eksterne samarbeidspartnere, ulike tjenesteområde og lignende. Innholdet er satt sammen på en slik måte at du skal kunne utføre

- saksbehandling på en tilfredsstillende måte
- etterleve lover og forskrifter
- etterleve kommunens egne retningslinjer

Som saksbehandler må du ha kjennskap til hvilke oppgaver som er tillagt deg i forbindelse med utredning og behandling av omsorgslønnsøknader samtidig som det er viktig med bevisstgjøring og refleksjon knyttet til din egen funksjon.

Lykke til!

1 Sammendrag

Arbeidsgruppen har i dette dokumentet nedtegnet noen av utfordringene kommune står overfor i forbindelse med omsorgslønnsarbeidet. Arbeidsgruppen har valgt ikke å beskrive selve saksbehandlingsprosessen, men heller ta tatt tak i hvilke utfordringer som en saksbehandler står overfor i sitt arbeid med å saksbehandle omsorgslønn. Det generelle saksbehandlingen er godt beskrevet i Helsedirektoratets veileder for saksbehandling, http://www.helsedirektoratet.no/vp/multimedia/archive/00008/IS-1040_8084a.pdf

Kommunene i Vestfold ligger tett, og ulik praktisering av omsorgslønn mellom kommunene skaper missnøye blant oppdragstakere. Nasjonale undersøkelser viser også store ulikheter i praktiseringen av omsorgslønn. Dette gjelder godtgjøringen, omfanget, kartleggingen av hva som er "særlig tyngende" og samordningen med hjelpestønad.

Totalt brukte 12k-kommunene ca. 31 mill kr i omsorgslønn i 2009, fordelt på 571 omsorgsytere. Fra 2008 til 2009 økte antall omsorgsytere med 108.

Tall innhentet fra Statens helsetilsyns rapport fra 2007 viser at antall klager til fylkesmannen i 2006 var 18, og i 2007 var antall klager 27. Generelt i landet er omsorgslønn den tjeneste som det klages mest på, og som fylkesmannen omgjør flest vedtak på.

Kommunene i 12k har derfor sett på noen av de største utfordringene de har i forhold til omsorgslønn:

1. Ulik praktisering av omsorgslønnsordningen
2. Lav brukermedvirkning
3. Ulikt omfang av bruken av omsorgslønn
4. Ulikt vurderingsgrunnlag
5. Ulike timelønnssetser
6. Ulike kontraktsformer
7. Internkontroll
8. Ulik informasjon om omsorgslønn

Arbeidsgruppen har følgende anbefalinger til 12k-kommunene for å sikre best mulig kvalitet i saksbehandlingen og lik behandling av søkere på tvers av kommunene:

- Ta i bruk felles oppdragsavtale
- Ta i bruk felles egenregistreringsskjema
- Ta i bruk felles saksbehandlers kartleggingsskjema
- Bruke lik timelønnssetser for omsorgsytere
- Ha felles informasjon om omsorgslønn på hjemmesidene
- 12k bør lage forslag til felles internkontroll prosedyrer for omsorgsytere

2 Historikk

Det var etter at de store sentralinstitusjonene ble nedlagt at familieomsorgen fremstod på nytt som en mulighet. Det ble en politisk anerkjennelse for å betale for omsorgsarbeidet som det offentlige ellers ville ha hatt ansvar for. I mange situasjoner ble familieomsorgen vurdert å være den beste løsningen både for pårørende og den omsorgstrengende som dermed kunne fortsette å bo hjemme. Ordningen griper inn i de generelle velferdsordningene våre.

Omsorgslønnsordningen er relativt ny sett i kommunal sammenheng, den ble opprettet i 1986. Formålet var å gi lønn til pårørende som utførte krevende omsorgsoppgaver.

Pårørende skulle ikke ha en rettighet til omsorgslønn. En viktig forutsetning for tildeling av omsorgslønn er at den pårørendes omsorg er til det beste for både kommunen og den omsorgstrengende.

Regjeringen har nedsatt et utvalg som skal se på ordninger for pårørende med særlig tunge omsorgsoppgaver. Utvalget skal se på grenser mellom offentlig og privat ansvar. Målgruppen for utredningen er pårørende som påtar seg særlig tyngende omsorgsoppgaver over tid.

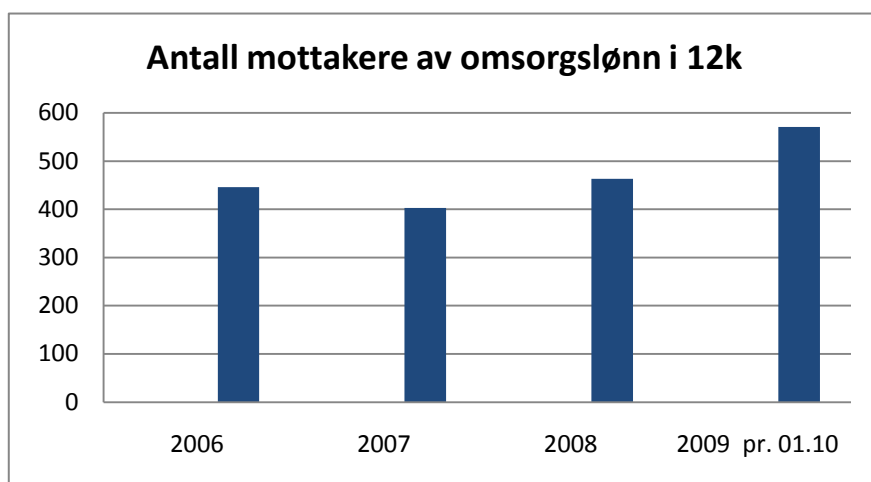
Utvalget skal se på dagens ordninger og modeller for framtidige ytelser, og skissere minst et forslag innenfor dagens omsorgslønnsordning. Utvalget skal levere sin innstilling i form av en NOU innen 1. juni 2011.

3 Status i 12k-kommunene

Innhenting av opplysninger viste seg vanskelig og tidkrevende. Forskjellig organisering av tjenesten medfører at kommunene også teller på ulik måte.

Det kom mange spørsmål og tilbakemeldinger som viste at utformingen av kartleggingsskjemaet ga rom for mange feiltolkninger. Aldersgrupperingene ble endret på bakgrunn av tilbakemeldinger. Etter at alle kommunene hadde returnert sine utfylte tabeller ble opplysningene samlet i en tabell og gjennomgått. Denne utfylte tabellen ble sendt ut til alle kommuner med oppfordring om å kvalitetssikre "sine" tall. Ikke alle kommunene ga tilbakemelding angående dette.

Det totale antall omsorgslønsmottakere i 12k har økt betydelig de senere årene, fra 446 mottakere i 2006 til 571 mottakere i 2009:

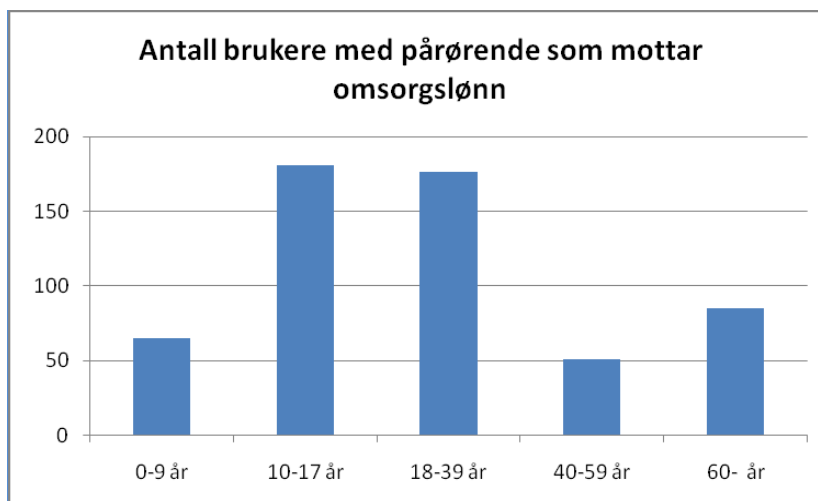

Opplysningene om antall brukere med pårørende som mottar omsorgslønn som ble oppgitt av kommunene stemmer ikke helt overens med de tall som oppgis av Statistisk sentralbyrå for *Pleietrengende med pårørende som mottok omsorgslønn pr. 31.12.* for 2006, 2007 og 2008.

De totale kostnadene i 12 K som utbetales i omsorgslønn er på ca 31mill. pr. år.

Antall timer omsorgslønn som utbetales pr. uke er på ca. 6200 timer. Timelønnene som utbetales varierer i kommunene. Laveste sats er på kr. 89,80, høyeste på kr. 153,80. Bortsett fra en kommune der timelønnen oppgis å ligge på fra kr. 143,20 til kr. 153,80, har alle kommunene fast timelønn.

Figuren under viser antall brukere med pårørende som mottar omsorgslønn fordelt på aldersgrupper:

I aldersgruppen over 18 år er det 128 kvinner og 184 menn som har pårørende som mottar omsorgslønn.

Samlet viser tallene fra alle kommunene at aldersgruppen 10-17 er den største, med unntak av Hof og Lardal som ikke har noen i denne gruppen. Larvik kommune har påfallende mange brukere under 18 år, men dette kan kanskje forklares med at kommunen bruker omsorgslønn som en tjeneste i stedet for avlastning til pårørende. Tønsberg, Larvik og Hof kommune har relativt mange brukere i aldersgruppen over 60 år. Dette kan tyde på at noen kommuner benytter omsorgslønn der hvor de ikke har andre alternative tjenester eller at kommunen ser at omsorgslønn er den beste tjenesten for omsorgsmottaker.

Se vedlegg 7 *Kartlegging av omsorgslønn* for informasjon om den enkelte kommune

4 Lover og regler som regulerer ordningen med omsorgslønn

Ordningen med omsorgslønn ble innført ved lov av 11.juli 1986 nr.55. Regelen om omsorgslønn ble med virkning fra 1.januar 1993 flyttet til lov om sosiale tjenester m v av 13. desember 1991 nr 81. Nedenfor finnes linker til aktuelt lovverk og annet som omhandler omsorgslønn:

- Sosialtjenesteloven kap. 4, § 4-4 - <http://www.lovdatab.no/all/hl-19911213-081.html#4-4>
- Sosialtjenesteloven kap. 4, § 4-2 e - <http://www.lovdatab.no/all/hl-19911213-081.html#4-2>
- Rundskriv I-42/98 – et tilleggsrundskriv til rundskriv I-I/93 til lov om sosiale tjenester mv. <http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/rundskriv/1986/i-4298.html?id=445616>
- Tolga-dommen (Rt 1997 s 877) dommen gjelder omsorgslønsordningen slik den var etter kommunehelsetjenesteloven, men den gir også grunnlag for tolkning etter dagens regler. <http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/rundskriv/1986/i-4298.html?id=445616>
- Forvaltningsloven § 24 om begrunnelse av enkeltvedtak - <http://www.lovdatab.no/all/tl-19670210-000-005.html>

Sosialtjenesteloven § 4-4 *Tiltak ved særlige tyngende omsorgsoppgaver:*

De som har særlige tyngende omsorgsarbeid, kan kreve at sosialtjenesten treffer vedtak om det skal settes i verk tiltak for å lette omsorgsbyrden og i tilfelle hva tiltakene skal bestå i. Lovgiver henviser blant annet til sosialtjenesteloven § 4-2, b (avlastning) og e (omsorgslønn).

Sosialtjenesteloven § 4-3 *Hjelp til dem som ikke kan dra omsorg for seg selv:*

De som ikke kan dra omsorg for seg selv, eller som er helt avhengig av praktisk eller personlig hjelp for å greie dagliglivets gjøremål, har krav på hjelp etter § 4-2 bokstav a-d. § 4-3 viser ikke til § 4-2e. En har derfor ikke rettskrav på omsorgslønn.

Se rundskriv I-42/98 punkt 2.2 - <http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/rundskriv/1986/i-4298.html?id=445616>

Siden omsorgslønn ikke er en rettighet på lik linje med andre sosiale tjenester, er det noe større rom for kommunalt skjønn når det gjelder omsorgslønn enn når det gjelder andre tjenester. Kommunen har plikt til å ha en ordning med godtgjøring til personer som har et særlig tyngende omsorgsarbeid, men sosialtjenesteloven gir likevel ikke den enkelte et tilsvarende rettskrav på omsorgslønn. Det er kommunen som beslutter hvilke tjenester som skal tildeles, men omsorgsmottakere som fyller vilkårene i § 4-3 vil uansett ha krav på tjenester etter bokstavene a-d, <http://www.lovdatabasen.no/all/til-19911213-081-004.html#4-3>

5 Omsorgslønn

Omsorgslønn er kommunal godtgjøring til pårørende eller frivillige omsorgsytere med omsorg for personer som har et stort omsorgsbehov på grunn av alder, funksjonshemming eller sykdom. Ordningen gjelder både gifte og andre frivillige omsorgsytere og foreldre som har omsorgsplikt for sine mindreårige barn. Det er ingen øvre aldersgrense for å motta omsorgslønn.

5.1 Definisjoner

Nedenfor finner du definisjoner av ordene som brukes i håndboken. De er gjennomgående, og en anbefaler at alle bruker de samme definisjonene.

Begrep	Definisjon
Omsorgslønn	Omsorgsgodtgjørelse
Omsorgsyter	Den som har fått omsorgsgodtgjørelse og yter tjeneste til omsorgsmottaker.
Omsorgsmottaker	Den som mottar omsorgstjenester
Oppdragsgiver	Den virksomhet i kommunen som har ansvar for å fatte vedtak
Opplæringsansvarlig	Den i kommunen som har ansvar for at omsorgsyter har fått nødvendig opplæring

5.2 Kriterier

En forutsetning for å motta omsorgslønn er at omsorgsarbeidet foregår i eget hjem. Tyngden av omsorgsarbeidet og kommunens økonomi vil være sentrale faktorer i behandling av søknad om omsorgslønn. Den omsorgstrengende samtykker i at søkeren er den som best kan i vareta omsorgen. Kommunen skal vurdere om den pårørendes omsorg er best og nødvendig for den omsorgstrengende.

Kriteriene kommunen skal ta hensyn til i sin vurdering av en søknad finnes her:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/rundskriv/1986/i-4298.html?id=445616> (Rundskriv I-42/98: Omsorgslønn) Dette er kriterier som skal være med i vurderingen av en søknad om omsorgslønn:

- Særlig tyngende omsorg
- Omfatter omsorgsoppgavene nødvendige omsorgsoppgaver
- Om omsorg fra søkeren er den det beste for den som trenger hjelp
- Kommunens ressurser

Det står ikke noe om at alle kriteriene skal være oppfylt, her gjelder skjønn og hva omsorgsmottaker selv mener om hva som er den beste omsorgen for seg.

5.3 Hvem kan få?

Ordningen gjelder både gifte og andre frivillige omsorgsytere uten omsorgsplikt og foreldre som har omsorgsplikt for sine mindreårige barn. Det er ingen øvre aldersgrense for å motta omsorgslønn. For å sikre at den som trenger omsorg får dekket behovene sine, må kommunen i hvert tilfelle vurdere om for eksempel eldre omsorgsytere fortsatt er i stand til å gi en forsvarlig omsorg.

Omsorgslønn blir gitt til den som har omsorgsarbeidet, ikke til den som trenger omsorg. Likevel har både den som gir og den som trenger omsorg rett til å søke om omsorgslønn og klage på kommunen sitt vedtak i saken. Se Rundskriv 1-42/98

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/rundskriv/1986/i-4298.html?id=445616>

Ingen har ubetinget rett til omsorgslønn/godtgjøring, men kommunen har plikt til å ha en slik ordning. Kommunen kan ikke avslå en søknad fordi den ikke har en slik ordning eller ikke har satt av nok penger på budsjettet.

Når kommunen fastsetter antall timer etter familiens omsorgsbelastning tas også hensyn til andre tjenester familien mottar. Omsorgslønn ytes uavhengig av familiens økonomi, men kommunen kan samordne omsorgslønn med folketrygdens hjelpestønad. Kommunen kan kreve at det søkes om hjelpestønad før omsorgslønn behandles.

Arbeidsgruppen har utarbeidet forslag til informasjonsskriv til brukere, se vedlegg 2.

5.4 Søknadsfrist

Det er ingen søknadsfrist. Kommunen skal behandle søknader fortløpende.

6 utfordringer

Hovedformålet med omsorgslønnsordningen er å bidra til best mulig omsorg for dem som trenger hjelp i dagliglivet samt å gjøre det mulig for private omsorgsytere å holde fram med omsorgsarbeidet, jf sosialtjenesteloven § 4-3 og § 4-2e. <http://www.lovdatabasen.no/all/tl-19911213-081-004.html#4-3> Se også: [Rundskriv om omsorgslønn I-42/98](#)

6.1 Hva er særlig tyngende omsorgsoppgave?

Sosialtjenesteloven § 4-2 bokstav e viser til at det er "særlig tyngende" omsorgsarbeid det kan gis omsorgslønn for. Dette er ikke et absolutt vilkår, men et særlig tungt moment i vurderingen. For å regnes som "særlig tyngende" må omsorgsarbeidet ha et omfang utover det som regnes som vanlig, se hva som også regnes som særlig tyngende i Rundskriv I-1 42/98, <http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/rundskriv/1986/i-4298.html?id=445616> For foreldre er det bare aktuelt med omsorgslønn for den delen av omsorgsarbeidet som klart overstiger vanlig omsorg for barn på samme alder. Hva som er normalt forventes på de ulike alderstrinn innebærer vurderinger som det kan være aktuelt å innhente fra andre fagavdelinger, eksempelvis helsestasjonen. I tillegg skal det foreligge pliktmessige omsorgsoppgaver som kommunen ellers måtte yte til omsorgsmottaker. Det vil si at omsorgsmottaker må ha rettigheter etter sosialtjenesteloven § 4-3. Det må foretas en grundig utredning av hjelpebehovet i løpet av hele døgnet, jf. kriteriene i rundskriv 1-42/98, for å fastsette hva som er "særlig tyngende" omsorg, se vedlegg 5 Saksbehandlers kartleggingsskjema.

Etter en helhetlig vurdering av hjelpebehovet og hva som er pliktmessige omsorgsoppgaver, må det etter en skjønnsmessig vurdering fastsettes hva som er "særlig tyngende" omsorgsoppgaver. Dette er omsorgsoppgaver som kommunen enten må dekke gjennom tjenester eller kompenseres med omsorgslønn.

6.2 Rett til nødvendig helsehjelp

Enhver har rett til nødvendig helsehjelp etter kommunehelsetjenesteloven § 2-1.

<http://www.lovdatab.no/cgi>

[wift/wiftglosok?BASLT=on&LOV=03&BASREG=on&RGL=04&BASDOM=on&DOM=04&felt=titt&emne=kommunehelsetjenesten&button=S%F8k&PROS=02](http://www.lovdatab.no/cgi/wift/wiftglosok?BASLT=on&LOV=03&BASREG=on&RGL=04&BASDOM=on&DOM=04&felt=titt&emne=kommunehelsetjenesten&button=S%F8k&PROS=02)

Dersom det etter en faglig vurdering blir innvilget omsorgslønn, kan nødvendig helsehjelp til omsorgsmottaker bli utført av andre enn kvalifisert helsepersonell. Kommunen skal likevel forsikre seg om at dette er den beste løsningen og at tjenesten som blir gitt blir forsvarlig utført, jf kravet om internkontroll. Kommunen må derfor dokumentere at opplæring er gitt til omsorgsytter, eks. prosedyrer ved stell og pleie. Vurderingene som legges til grunn for kommunens beslutning, og omsorgsmottakers samtykke, må komme tydelig fram i saken. Ved eventuelle medisinske behandlinger som skal utføres av omsorgsytter, må den medisinske behandlingen først godkjennes av fastlege eller spesialisthelsetjenesten. Kommunen må videre dokumentere at dette er gjort, at kommunen har vurdert at det er til det beste for omsorgsmottaker samt at opplæring av omsorgsytter er gitt.

Omsorgsoppgaver som blir gitt etter kommunehelsetjenesteloven, kan tas med i vurderingen av omsorgslønn, på tross av at omsorgslønn er hjemlet i sosialtjenesteloven § 4-3, § 4-2 e. <http://www.lovdatab.no/all/tl-19911213-081-004.html#4-3>

6.3 Pliktmessige tjenester vurderes først

Pliktmessige tjenester som avlastning, hjemmesykepleie, praktisk bistand, støttekontakt og opplæring og veiledning, bør være forsøkt før omsorgslønn innvilges, såfremt dette ikke er u hensiktsmessig. I den vurderingen kan også kommunens økonomi være et moment og kan vektlegges, men det er ikke mulig å avslå en søknad om omsorgslønn på grunnlag av kommunens økonomi.

6.4 Når pliktmessige tjenester ikke er ønsket

Alternative tjenester kan settes inn for å avlaste omsorgsytter, jf. Sosialtjenesteloven §4-4: *"Den som har særlig tyngende omsorgsarbeid, kan kreve at sosialtjenesten treffer vedtak om det skal settes i verk tiltak for å lette omsorgsbyrden og i tilfelle hva tiltakene skal bestå i".*

Enkelte ganger er det likevel ikke ønskelig med andre tjenester enn omsorgslønn. Det kan være hensiktsmessig å gi tjenester som legger til rette for at omsorgsytter kan bli avlastet, blant annet for å ha arbeid utenfor hjemmet eller for at omsorgsmottaker skal kunne bo lenger hjemme.

6.5 Hva er den beste løsningen?

Et formål med sosialtjenesteloven er at brukerne skal få et samlet tjenestetilbud som best mulig dekker behovene de har. Det er derfor en forutsetning for tildeling av omsorgslønn at kommunen og den pleietrengende vurderer pårørendes/annen omsorgsytters omsorg som best og nødvendig. Men det er kommunen som beslutter om omsorgslønn er det beste alternativet for den som trenger omsorg.

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/rundskriv/1986/i-4298.html?id=445616>

Tilbudet må være egnet til å ivareta omsorgsmottakers behov. Dette er like mye et spørsmål om hvilke løsninger som gir best livskvalitet for den omsorgstrengende, som et spørsmål om hva kommunen isolert sett vurderer som faglig og økonomisk fornuftig.

Kommunen må legge vekt på omsorgsmottakers behov og ønsker når den skal ta stilling til om pårørendes omsorg er best og nødvendig. Det å få hjelp av sine nærmeste og å fortsette å bo hjemme kan være et viktig hensyn å vurdere, særlig for mindreårige barn. Dette er et grunnleggende prinsipp, jfr. barneloven § 30, <http://www.lovdatab.no/all/tl-19810408-007-006.html> at barn skal vokse opp hos sine foreldre, dersom det er mulig. Omsorgslønn kan være med på å bidra til å muliggjøre dette for barn med nedsatt funksjonsevne. Kommunen må også vurdere om omsorgsyter er egnet som omsorgsyter, og det er viktig at kommunen ser på hva som er alternativet til å innvilge omsorgslønn.

For å kunne ta stilling til hva som er den beste løsningen må kommunen derfor sørge for å vite hva omsorgsmottakeren (eller dens verge) mener, og om hun/han vurderer omsorgen fra omsorgsyter som den beste, jfr. regelen i sosialtjenesteloven § 8-4 om at tjenestetilbudet så langt som mulig skal utformes i samarbeid med klienten(omsorgsmottaker) og at det legges stor vekt på hva klienten (omsorgsmottaker) mener, <http://www.lovdatab.no/all/hl-19911213-081.html#8-4> Merknader til loven gir nærmere føringer hvordan dette kan ivaretas overfor omsorgsmottakere som er utviklingshemmede, har demens eller der det dreier seg om barn, jfr. Rundskriv I-1/93. En må søke å finne individuelle tilpassede løsninger. Dette er viktigere jo mer vesentlig tjenesten er for omsorgsmottakers velferd og livssituasjon.

Det kan av og til være en utfordring for kommunen å få tak i omsorgsmottakers ønsker og vurderinger. Kommunen har plikt til å påse at omsorgsyters ønsker ikke går foran hensynet til omsorgsmottaker. Mange omsorgsytere kan ha sterke grunner til å ivareta omsorgen selv. Det kan være grunner som både er forenlig og uforenlig med hensynet til hva som er til det beste for omsorgsmottakeren. Ofte er det omsorgsyter som fremmer søknaden, og følgelig er det den personen kommunen har mest kontakt med. Kommunen må derfor i noen tilfeller måtte gå aktivt inn for å få tak i omsorgsmottakers mening. Omsorgsmottaker vil kunne oppleve det som illojalt å uttale seg om forhold i relasjon til omsorgsyter. Særlig der det kan ha betydning for kommunens tildeling eller utmåling av omsorgslønn. Tilsvarende kan omsorgsyter oppfatte slike uttalelser fra omsorgsmottaker som illojalt. Det kan være en fare for at det utøves mye press. Omsorgsrelasjonene vil som regel fortsette enten kommune innvilger omsorgslønn eller ikke. Omsorgsrelasjonene er tette og ofte sårbare. Alle disse forholdene kan medføre at det er vanskelig for kommune å innhente omsorgsmottakers mening. Men dette er svært viktig for å kunne etterleve reglene om at brukermedvirkning ivaretas. Hvis dette er helt umulig, må kommunen dokumentere hva som er gjort, og hvorfor ikke omsorgsmottakeren har uttalt seg.

Omsorgsarbeidet skal være det beste for den som trenger hjelpen. Omsorgsmottaker må gi uttrykk for hvem som bør utføre omsorgsoppgavene, og hva som er den beste omsorgen for seg. Dersom omsorgsmottaker ikke selv kan gi uttrykk for dette, må det innhentes dokumentasjonen fra hjelpeverge. http://www.lovdatab.no/cgi-wift/wiftldles?doc=/app/gratis/www/docroot/all/nl-20100326-009.html&emne=vergemålslov*& . Kommunen må ha en faglig vurdering om den omsorgen som blir gitt er den beste for omsorgsmottaker, både kortsiktig og langsiktig. På en annen side, kan omsorgslønn føre til at omsorgspersoner blir forhindret fra å få eksempelvis nødvendige norskkunnskaper og jobbmuligheter pga omsorgen for sin ektefelle eller barn. Dette må være momenter som må tas med i vurderingen.

6.6 Utmåling av omsorgslønn

Det er kommunen som avgjør hvor mange timer det skal gis omsorgslønn. Utmålingen skal skje med bakgrunn i en helhetlig individuell vurdering der omsorgslønn blir sett i sammenheng med andre pleie- og omsorgstjenester. Utgangspunktet skal være hvor mange timer søkeren utfører "særlig tyngende omsorgsarbeid, jfr. § 4-2 bokstav e, <http://www.lovdatab.no/all/hl-19911213-081.html#4-2> I rundskriv I-42/98 heter det:

"Dei som er avhengig av hjelp for å klare seg i dagleglivet, har krav på nødvendig tenester. Det er ikkje mogleg å angi presist kor omfattende denne hjelpen skal være, men den må liggje på eit forsvarleg nivå i forhold til de behov som skal dekkjast"

Omsorgslønn skal altså ikke dekke time for time. Noen kommuner har begrensinger i timetall, men i lovverket finnes ingen slike begrensninger. Lovens regel er at utmålingen skal ta utgangspunkt i individuelle behov og det samlede tjenestetilbudet for øvrig. Det er derfor grunnleggende at hjelpebehovet kartlegges nøye og at en sikrer seg omsorgsmottakers egen vurdering av hvilke og hva slags tjenester som ønskes.

Kommunen kan ikke ta hensyn til økonomien til den som trenger omsorg i vurderingen av om omsorgslønn skal tilbys. Dersom den som trenger omsorg får hjelpestønad til tilsyn og pleie, kan kommunen ta hensyn til dette ved utmålingen av omsorgslønn. Verken hjelpestønad eller omsorgslønn vil vanligvis gi full betaling for det omsorgsarbeidet søkeren faktisk utfører. Kommunen kan velge om hjelpestønad skal avkorte omsorgslønnen, men det er fra departementets side anbefalt at kommunen ikke avkorter omsorgslønnen med mindre omsorgslønnen og hjelpestønadene til sammen overstiger det som er rimelig å betale for omsorgsarbeidet.

Dersom det ikke er søkt om hjelpestønad til tilsyn og pleie, kan kommunen kreve at den som trenger omsorg søker om slik stønad før søknaden om omsorgslønn blir behandlet. Når vedkommende har søkt om hjelpestønad, skal kommunen behandle søknaden om omsorgslønn på vanlig måte. Kommunen kan ikke vente til søknaden om hjelpestønad er ferdigbehandlet hos NAV. Hvis en som søker omsorgslønn av en eller annen grunn ikke vil søke om hjelpestønad, kan ikke kommunen utsette behandlingen av omsorgslønn av den grunn. Men saksbehandler kan da estimere et beløp å trekke evt. dette fra omsorgslønnen hvis det er sannsynlig at omsorgsmottaker hadde fått innvilget hjelpestønad. Men igjen, alt skal og må dokumenteres.

I de tilfeller der det er søkt om hjelpestønad, men søknaden ikke er ferdigbehandlet, kan kommunen la det gå fram av vedtaket om omsorgslønn at det kan bli endret dersom hjelpestønad blir innvilget. Departementet legger til grunn at et positivt vedtak om hjelpestønad i mange tilfelle vil gi grunnlag for å gjøre om vedtaket om omsorgslønn for framtiden etter alminnelige forvaltningsrettslige regler, jf forvaltningsloven § 35 siste ledd, <http://www.lovdatab.no/all/hl-19670210-000.html#35>. Det er ikke hjemmel for å kreve tilbakebetaling av deler av omsorgslønna i etterbetalt hjelpestønad, det vil si hjelpestønad som blir gitt for tiden fra søknadstidspunktet og til vedtaket om hjelpestønad er fattet.

Det er viktig å påpeke at det ved innvilgelse av omsorgslønn skal godtgjøringen ha virke fra den dato kommunene mottar søknaden.

6.7 Timelønn

Loven regulerer ikke spørsmålet om timelønn, det er det kommunen som avgjør. I 12k-kommunene varierer timelønn fra ca kr. 90 til kr 154. Som regel tilsvarer satsen timelønn/tariff for hjemmehjelpere.

Arbeidsgruppen mener at det er viktig å ha samme timesats for alle som får omsorgslønn. Vestfold er ikke større enn at folk sammenligner godtgjørelser i de ulike kommunene.

Spørsmålet om det skal være ulike timesatser for hvor krevende omsorgsoppgavene er, er drøftet i arbeidsgruppen, men det vil være svært vanskelig å sette de ulike omsorgsoppgavene opp i mot hverandre. I dag er det ulike satser i nesten alle kommunene, og det skaper forventninger hos omsorgsmottakere. Departementet har imidlertid anbefalt at det ytes en timelønn som er høyere dersom omsorgsyter har utdanning som kvalifiserer spesielt til å ha omsorgsarbeidet. Det er her vist til Sosialkomiteens innstilling. Konklusjonen til arbeidsgruppen er at timesatsen bør være felles i 12k - kommunene, og bør ligge på kommunens minstesats tilsvarende minstelønn for hjemmehjelperne. Ved lik timelønn reduseres opplevelsen av "forskjellsbehandling" for lik omsorgsyting. Timesatsen bør reguleres på lik linje med lønnsjusteringer som forøvrig i kommunen.

6.8 Kommunale ressurser

Kommune er forpliktet til å tilby omsorgslønn som tjeneste, og må dermed avsette midler til omsorgslønn på sine budsjett. Sivilombudsmannen har i en sak uttalt at kommunen ikke kan *"fri seg fra individuell vurdering ved å avsette så utilstrekkelige midler at ordningen blir uthult"*, SØM sak 1998 -1129)

Kommunen kan legge en viss vekt på egen økonomi i sin vurdering om tildeling av omsorgslønn, jf. Inst.O.nr.56(1985-86) s.5 og Rundskriv I-42/98 punkt.3.4 <http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/rundskriv/1986/i-4298.html?id=445616> I rundskrivet står det:

"for personer som har krav på tenester etter § 4-3 (vil det) ikke vere spørsmål om kommunen skal yte tenester, men om kva tenesteform som skal veljast. I valet mellom tenesteformene kan kommunen ta omsyn til kva som økonomisk sett er formålsteneleg"

En har altså krav på sosiale tjenester på et forsvarlig nivå, uavhengig av kommunens økonomi. Men vi må en hele tiden gjøre avveininger mellom den enkeltes ønske og behov og en hensiktsmessig utnyttelse av kommunes samlede ressursbruk. Valgene som tas underveis i prosessen, må imidlertid dokumenteres.

6.9 Saksbehandling

Hver kommune har sine egne søknadsskjema for omsorgslønn. Arbeidsgruppen har vurdert at søknadsskjema ikke nødvendigvis må være like i hele 12k. Det ligger ofte mye arbeid bak et søknadsskjema og mange av dem er også kombinert med søknad på andre kommunale tjenester.

I en søknad om omsorgslønn må det foreligge fullmakt fra omsorgsyter/mottaker på at kommunen kan innhente nødvendige opplysninger fra aktuelle instanser (NAV, lege, sykehus osv.)

Når det gjelder den generelle saksbehandlingen av omsorgslønn, gjelder vanlige saksbehandlingsregler. Dette er meget godt beskrevet i Helsedirektoratets veileder, og veilederen bør alltid benyttes i forbindelse med generell saksbehandling. Siste oppdaterte veileder finner du her.

http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/veiledere/veileder_i_saksbehandling_og_dokumentasjon_for_pleie_og_omsorgstjenester_42335

Her er en kort huskeliste over hva som skal være med i en saksutredning:

1. Registrere søknad
2. Avklare hvem som er part i saken
3. Sende kartlegginsskjema til søker/mottaker
4. Vurdere samt kartlegge saken
5. Innhente nødvendig tilleggsopplysninger
6. Saksutrede og vedtak

7. Dokumentasjon av nødvendig opplæring
8. Vurdere internkontroll faktorer
9. Innhente politiattest før iverksettelse
10. Oppdragsavtale
11. Tilsyn
12. Evaluere

7 Saksgang

Saksgangen skal følge forvaltningslovens krav til saksbehandling, § 11a. (*saksbehandlingstid, foreløpig svar*).

Svar på søknaden må foreligge innen 4 uker fra mottatt søknad. Dersom søknaden ikke kan besvares innen 4 uker må det foreligge et foreløpig svar med antatt behandlingstid og begrunnelse for hvorfor søknaden ikke kan behandles innen fristen.

7.1 Vurdering

Det skal foretas en grundig utredning av hjelpebehovet i løpet av hele døgnet, definere de pliktmessige omsorgsoppgavene og hva som er "særlig tyngende" omsorg.

Faktaopplysningene bør beskrive følgende: Bolig, nettverk, sosiale forhold, sivilstand, helse, hjelpebehov, aktivitet/skole/arbeid, mestring, eksisterende tiltak, samtykke og økonomi.

Det skal dokumenteres at det er informert om andre aktuelle kommunale tjenester og om omsorgsmottaker har søkt eller mottar hjelpestønad.

I vurderingen skal aktuelle faktaopplysninger ses opp imot lovverket, jf. sosialtjenesteloven §4-3, jf. §4-2 e, og det skal foreligge en klar begrunnelse for avgjørelsen på omsorgslønnsøknaden. Det skal komme fram hvilke alternative tjenester som eventuelt settes inn.

Dersom det settes inn alternative tjenester, må det fattes vedtak om dette, selv om disse tjenestene ikke er søkt på.

7.2 Vedtak

Et vedtak skal beskrive når søknaden ble mottatt, når den ble behandlet, selve beslutningen, faktaopplysninger og hvor de er innhentet fra, aktuelt lovverk, begrunnelsene og vurderingene for beslutningen, informasjon om innsynsrett til å se dokumentene i saken, klageadgang og underskrift fra saksbehandler.

LOV 1967-02-10 nr 00: Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 18. (partenes adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter).

Vedtak om omsorgslønn er å regne som et enkeltvedtak. For avgjørelser som regnes som enkeltvedtak etter forvaltningsloven innebærer dette:

- Formkrav jf. fvl kap IV; V og VI
<http://www.lovddata.no/all/nl-19670210-000.html>
- Vedtaket skal være skriftlig, fvl §23 –
<http://www.lovddata.no/all/tl-19670210-000-005.html#23>
- Vedtaket skal begrunnes, fvl § 24-
<http://www.lovddata.no/all/tl-19670210-000-005.html#24>
- Begrunnelsen skal vise til de faktiske forhold som vedtaket bygger på, fvl § 25
<http://www.lovddata.no/all/tl-19670210-000-005.html#25>
- Vedtaket skal vise til de regler som vedtaket bygger på, jf fvl § 25,
<http://www.lovddata.no/all/tl-19670210-000-005.html#25>
- Det skal gis opplysninger om retten til å se sakens dokumenter, jf fvl § 27, tredje ledd
<http://www.lovddata.no/all/tl-19670210-000-005.html#27>

- De hovedhensyn som har vært avgjørende for forvaltningskjønnet bør nevnes. Hvis det er gitt retningslinjer for skjønnet vil en henvisning til retningslinjene være tilstrekkelig, jf fvl § 25
<http://www.lovdatab.no/all/tl-19670210-000-005.html#25>

7.3 Informasjon

Kommunen har plikt til å informere om aktuelle tjenester, jf. forvaltningsloven § 11 og sosialtjenesteloven § 3-5, <http://www.lovdatab.no/all/hl-19911213-081.html#3-5>

"Informasjon: Sosialtjenesten skal spre kunnskap om sosiale forhold og tjenester i kommunen"

Vanligvis er det nok å levere ut en brosjyre om aktuelle tjenester som kommunen har, men jo tyngre omsorgsoppgavene er jo mer kreves det av informasjon om blant annet omsorgslønn og avlastning. Det må dokumenteres at informasjonen er gitt og hvordan. Kommunen har også en plikt til å informere om andre relevante tjenester i kommunen og tjenester fra NAV og Fylkeskommunen, jf. økonomisk bistand, tannhelse og transportordningen.
www.vestfold.fylkeskommune.no)

Linken nedenfor viser til hva svikt i informasjonen kan medføre:

<http://www.helsetilsynet.no/no/Regelverk/Tolkningsuttalelser/Sosialtjenesteloven/Sporsmal-krav-omsorgslonn-fremsatt-ettertid/>
<http://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/1999-2000/inns-199900-208/3/#a10>

7.4 Hvem er part i saken/samtykke

Den som er part i saken er den som har behov for helse og sosialtjenester. Det er i utgangspunktet bare parten som har rettigheter etter kommunehelsetjenesteloven, sosialtjenesteloven og forvaltningsloven. I helse og sosialtjenestene er det ikke uvanlig at søknader om tjenester fremmes av en annen enn parten. Da må dette være avklart i forkant av saksbehandlingen hvilken status de/den skal ha, se forvaltningsloven § 12 første ledd, <http://www.lovdatab.no/all/tl-19670210-000-003.html#12>

Saksbehandler bør innhente et skriftlig og informert samtykke fra omsorgsmottaker til å gi opplysninger til en omsorgsbyter. Likevel må nødvendige opplysninger komme fram av vedtaket for å sikre forsvarlig hjelp. I et samtykke må det gå fram hvilke opplysninger det er aktuelt å gi. Men selv om det gis et skriftlig samtykke bør ikke dette medføre at det åpnes opp for alle opplysninger. Det er viktig at det ikke tas med irrelevante forhold, og selvfølgelig er det viktig å være varsom spesielt med sensitive opplysninger. Forvaltningsloven § 13, jf. <http://www.lovdatab.no/all/hl-19670210-000.html#13>

I søknaden skriver søker under på at kommunen får anledning til å innhente relevant informasjon.

Der hvor omsorgsmottaker ikke innehar samtykkekompetanse gjelder følgende:

http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/veiledere/helsehjelp_til_pasientar_utan_samtykkekompetanse_som_motset_seg_helsehjelpa_informasjon_til_helsepersonell_296204

7.5 Klagebehandling

Avgjørelsen om tildeling og utmåling av omsorgslønn er et enkeltvedtak og kan påklages til Fylkesmann, jf sostj. § 8-6 http://www.nav.no/rettskildene/lov/L19911213-81_K8I tillegg til klagereglene i sosialtjenesten gjelder forvaltningslovens alminnelige regler etter klagebehandling, jf sostj. § 8-1 ledd.

<http://www.handboka.no/Vqs/Lover/Sosialtjeneste/st08.htm>

Utgangspunktet er at Fylkesmann har myndighet til å overprøve alle vedtak. Jf sostj. §8-7 første ledd <http://www.handboka.no/Vgs/Lover/Sosialtjeneste/st08.htm#a7>.

Overprøvingen gjelder rettsanvendelsen (lovverket) og saksbehandlingen, men når det gjelder bruken av det frie skjønnet er Fylkesmannen overprøvningsmyndighet begrenset til de tilfeller der avgjørelsen er åpenbart utrimelig. Valg mellom hvilke tjenester som skal tilbys og omfanget av tjenester, hører til kommunens frie skjønn under forutsetning av at de samlede tjenestene er dekket på et forsvarlig minstenivå.

Søker har rett til å klage på kommunens avgjørelse. Klagen skal sendes den instans i kommunen som har behandlet søknaden og tatt avgjørelsen. Klagefristen er 3 uker fra søker har mottatt vedtaket. Dersom vedtaket omgjøres i kommunen, sendes nytt vedtak ut med ny klagemulighet. Dersom vedtaket ikke omgjøres, sendes den til Fylkesmannen i Vestfold for endelig avgjørelse.

Oppdragstaker kontra fast ansatt i kommunen Sosialtjenesteloven og forarbeidet til loven gir ikke veiledning om hvordan tilknytningsforholdet mellom kommunen og omsorgsgiver skal være. Omsorgslønns mottaker kan enten ansettes i et arbeidstakerforhold eller engasjeres som oppdragstaker. Departementet anbefaler at den som mottar omsorgslønn/godtgjøring tilknyttes kommunen med en oppdragsavtale¹.

Ordningen med omsorgslønn er ikke ment å kompensere for det totale antall timer tyngende omsorg. Det bør også informeres om at omsorgslønn bortfaller når den omsorgstrengende ikke lenger har behov for omsorgen, eller oppholder seg utenfor hjemmet.

Innteksttap pga omsorgsarbeidet er ikke et vilkår for å få omsorgslønn, selv om det kan gi et signal på omfanget av omsorgsarbeidet. Omsorgslønn vil ikke kunne erstatte ordinær lønn.

7.6 Oppdragsavtale

Kommunene i Vestfold har ulike praksis på hvordan avtalen om omsorgslønn gjennomføres. Enkelte kommuner har ingen skriftlig avtale med omsorgslønns mottakere, men de får selve vedtaket som viser omfanget i form av timer og sum pr måned. Det utbetales da som en skattepliktig godtgjørelse. Godtgjørelsen er knyttet opp til omsorgsmottaker, men utbetales til den som er omsorgsyrer. Når omsorgen bortfaller, avsluttes arbeidsforholdet.

Andre kommuner lager oppdragsavtaler, på samme måte som ved tjenestene støttekontakt og avlastning. Det gis ikke rett til sykelønn eller ferie, slik vanlige lønns mottakere har. Når omsorgen bortfaller, avsluttes arbeidsforholdet også her.

Inntreffer forhold som medfører avbrudd i oppdragsavtalen f.eks. ved sykehusinnleggelse, bortfaller omsorgslønn etter 14 dager, jf. Oppdragsavtalen. Det anbefales at den vedlagte oppdragsavtale benyttes av alle de 12 kommunene (vedlegg 4 oppdragsavtale).

7.7 Politiattest

Når det gjelder omsorgslønn om er gitt for barn, kan kommunene kreve utvidet politiattest fra omsorgsyrer. Spesielt må dette gjøres når det ikke er foreldre som er omsorgsyrere. Det kan også være aktuelt å kreve politiattest dersom det kreves omsorgslønn for funksjonshemmede voksne, men en slik attest bør vurderes i hvert enkelt tilfelle.

¹ Dette kan ha sammenheng med arbeidsmiljøloven § 58 satte forbud mot arbeid, nå videreført i arbeidsmiljøloven av 2005 § 14-9)

8 Kvalitetssikring/ internkontroll

Omsorgslønn er en tjeneste som i likhet med alle andre tjenester etter lov om sosiale tjenester kapittel 4, § 4-4 og § 4-2 e, er underlagt krav om internkontroll.

Internkontrollkravet er hjemlet i forskrift om internkontroll i sosial- og helsetjenester, forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene og forskrift om Systematisk helse- miljø- og sikkerhetsarbeid (HMS- forskriften).

Definisjoner:

Avvik = når utførelsen av tjenesten ikke stemmer overens med den skriftlige prosedyren eller bestemmelser i lov/forskrift.

Internkontroll = systematiske tiltak for å sikre at aktivitetene planlegges og utføres i samsvar med bestemmelser i lov eller forskrift.

Internkontrollsystem = en systematisk dokumentasjon på at aktivitetene utføres i samsvar med bestemmelser i lov eller forskrift.

Det er kommunen (oppdragsgiver) som har ansvaret for at det etableres et internkontrollsystem. Det er den som har ansvaret for opplæringen av omsorgsyter, og som har ansvaret for å følge opp at tildelte tjenester følger lover og forskrifter.

Internkontrollsystemet skal sikre og dokumentere at tjenesten utføres i henhold til oppdragsavtalen. Systemet må tilpasses oppdraget i det enkelte hjem og den aktuelle omsorgsmottakers behov. Krav til dokumenterte prosedyrer vil generelt gjelde der mangel på slik dokumentasjon kan ha negative følger for omsorgsmottaker eller omsorgsyter. Oppdragsansvarlig kan selv velge om det er hensiktsmessig at andre daglige gjøremål også får rutinebeskrivelser.

Omsorgsmottaker og omsorgsyter har i tillegg plikt til å melde fra til kommunens opplæringsansvarlig dersom det oppstår fare for liv eller helse for omsorgsmottaker eller omsorgsyter. Omsorgsmottaker og omsorgsyter bør benytte kommunens avviksskjemaer og prosedyrer. Opplæring i dette bør gis av opplæringsansvarlig.

8.1 Tilsyn

Kommunen har plikt til å utføre regelmessig kvalitetskontroll av tjenesten og arbeidsmiljøet. Det innebærer at det foretas planmessig tilsyn i de hjem der omsorgslønn er innvilget. Kommunen må forsikre seg om at omsorgsmottaker får tilstrekkelig og forsvarlig hjelp. Dette gjøres gjennom samtaler med opplæringsansvarlig og omsorgsyter /mottaker der dokumentasjon og rapporter gjennomgås.

Dersom det ytes flere tjenester hos bruker, kan kommunen i sine rutiner påpeke at tilsynsbehovet blir ivaretatt gjennom rapporter fra disse tjenestene. Dersom det kun er omsorgslønn, er det ikke godt nok med revurderinger hvert år eller annen hvert år. Det må da kunne skrives i vedtaket at det kan bli foretatt tilsyn i vedtaksperioden.

8.2 Internkontrollsystemets innhold

Internkontrollsystemet skal sikre oppdragsmottaker et forsvarlig tjenestetilbud og dokumentere at rutiner blir fulgt.. Det er viktig at rutiner for avviksbehandling, dvs. rutiner for å rette opp og hindre gjentagelser av avvik, er utarbeidet.

Kommunen har et eget kvalitetssystem som er tilgjengelig for alle. Det er lovpålagt at alle tjenester skal utarbeide egne rutinebeskrivelser og avviksskjemaer. Avvik og uønskede

hendelser som oppstår kan meldes etter kommunens generelle rutinebeskrivelser eller det kan utarbeides egne rutiner og eget skjema for omsorgslønnsomottakere.

Oppdragsgiver er ansvarlig for å lage en detaljert oversikt over hvilke arbeidsoppgaver oppdragsyter skal utføre. Døgnrytmeplan/ukeplan som utarbeides under saksbehandlingen, beskriver når de ulike oppgavene skal gjennomføres, danner grunnlaget for rutinebeskrivelsene.

Av prosedyrebeskrivelsene skal det fremgå:

- Hvilke aktiviteter som er nødvendige for at grunnleggende behov ivaretas
- Beskrivelse av hvordan oppgaver og innhold skal sikres og utføres
avviksrapporter, dokumentasjon og referater skal være dokumentert for å danne grunnlaget for det kontinuerlige forbedringsarbeidet.

Avvik meldes når praksis ikke er i samsvar med:

- Gjeldende lover og forskrifter
- Rutiner, prosedyrer og oppgaver som fremgår av oppdragsavtalen

For avviksmelding bør hver kommune benytte sitt eget avvikssystem. Både omsorgsyter og mottaker må få opplæring i å melde avvik av opplæringsansvarligvarlig.

8.3 Eksempel på rutinebeskrivelse for avviksbehandling

- Den som oppdager avviket er ansvarlig for å melde avviket til opplæringsansvarlig eller oppdragsgiver.
- Avviket meldes omgående på avviksskjema.
- Opplæringsansvarlig/oppdragsgiver vurderer avviket og gjør de tiltak som er nødvendig for å lukke avviket sammen med omsorgsmottaker og omsorgsyter.
- Opplæringsansvarlig gir tilbakemelding om lukking av avviket til melder
- Oppdragsgiver melder avvik som ikke kan lukkes til ansvarlig fagperson i kommunen så snart mulig.
- Ansvarlig opplæringsansvarlig (navn*) vurderer innmeldte avvik som ikke kan lukkes fortløpende og gjør nødvendige tiltak for å lukke avviket.
- Gjennomgang av avviksrapportene i forbindelse med oppfølgingssamtaler/fornyning av oppdragsavtalen.

8.4 Arbeidsmiljøet

Arbeidsmiljøloven gir arbeidstakere i Norge vern i arbeidsforhold og krav om et godt arbeidsmiljø. Kommunen er som oppdragsgiver, pliktig til å følge oppdragsyters arbeidsforhold i omsorgslønnsordningen. Det er en oppdragsansvarlig oppgave å sørge for at oppdragsyter kan utføre en best mulig jobb. Det henvises til veileder fra Sosial- og helsedirektoratet: Arbeidsmiljø i hjemmetjenesten s 9 -11, 59 -71 (www.shdir.no).

8.5 Kartlegging av oppdragsyters arbeidsmiljø

Før oppdragsavtalen tretr i kraft bør risikofaktorer i oppdragsyters arbeidsmiljø kartlegges. Det vises til arbeidsplassvurdering www.shdir.no/publikasjoner/rapporter

Faktorer av betydning for omsorgsytershelse:

- Fysisk og kjemisk: ulykker, ergonomi, lys, lyd, temperatur, innredning mm
- Psykisk: stress, forventningsnivå, samarbeid, mobbing, vold, trusler,
- Organisatorisk: organisering av arbeidet, endringer i oppgaver mm

Bruk av sjekklister kan være nyttig.

9 Anbefalinger

Arbeidsgruppen fremmer følgende anbefalinger:

1. 12k – kommunene tar i bruk felles oppdragsavtale (vedlegg 4)
2. 12k – kommunene tar i bruk felles egenregistrerings skjema (vedlegg 6)
3. 12k- kommunene tar i bruk felles saksbehandlers kartleggings skjema (vedlegg 5)
4. Timelønnen for omsorgsytere er lik i alle 12 kommunene og settes til minstelønn for hjemmehjelpere
5. 12k- kommunene har felles informasjon om omsorgslønn på sine hjemmesider (vedl 2)
6. 12k- kommunene utarbeider forslag til felles Internkontroll - prosedyrer for omsorgsytere

VEDLEGG 1 – Søknadsskjemaer til omsorgslønn

Re kommune

<http://www.re.kommune.no/filnedlasting.aspx?Fillid=459&ct=.pdf>

Horten kommune

<http://www.horten.kommune.no/Filnedlasting.aspx?MId1=3323&Fillid=622&back=1>

Nøtterøy kommune

<http://www.notteroy.kommune.no/Filnedlasting.aspx?MId1=137&Fillid=1252>

Stokke kommune

<http://www.stokke.kommune.no/Global/Tiltak%20for%20funksjonshemmede/Microsoft%20Word%20-%20S%c3%b8knadsskjema%20sosiale%20tjenester.pdf>

Tønsberg kommune

[http://www.tonsberg.kommune.no/cms/mm.nsf/lupgraphics/Soknad_omsorgslonn.pdf/\\$file/Soknad_omsorgslonn.pdf](http://www.tonsberg.kommune.no/cms/mm.nsf/lupgraphics/Soknad_omsorgslonn.pdf/$file/Soknad_omsorgslonn.pdf)

Hof kommune

<http://www.hof.kommune.no/upload/Skjema/hjemmebasert%20omsorg/Søknadsskjema%20HSO.doc>

Tjøme kommune

<http://tjome.web.acos.no/Filnedlasting.aspx?MId1=406&Fillid=1238&back=1>

Holmestrand kommune

<http://www.holmestrand.kommune.no/kunde/filer/Soeknad%20om%20omsorgstjenester.pdf>

Andebu kommune

<http://www.andebu.kommune.no/Documents/Helse/S%c3%b8knadsskjema%20helse-%20omsorgs-%20og%20sosiale%20tjenester.pdf>

Lardal kommune

<http://www.lardal.kommune.no/Global/S%c3%b8knadsskjema%20tjenester.pdf>

Sandefjord kommune

<http://www.sandefjord.kommune.no/Global/skjema/Soknadskjema%20tih%202008.pdf>

Larvik kommune

<http://www.larvik.kommune.no/upload/skjema/dynamisk/omsorg/egensoknadservicesenteret.pdf>

Øversett teksten <http://translate.google.no/?hl=no&tab=wT#>

Når du skal oversette noe, trykker du på linken her. Du må deretter sette inn at teksten skal oversettes fra et valgt språk til et valgt språk. Deretter må du lime inn eller skriver in ønsket tekst som skal oversettes. Skal du lime inn noe, må du merke teksten, trykke med høyre museknapp, kopier og deretter høyre museknapp igjen og trykk på lim inn.

VEDLEGG 2 – Forslag til felles informasjon om omsorgslønn

Omsorgslønn

Omsorgslønn er en kommunal godtgjøring til pårørende eller frivillige omsorgsytere med omsorg for personer som har stort omsorgsbehov på grunn av alder, funksjonshemming eller sykdom. Ordningen gjelder både gifte og andre frivillige omsorgsytere og foreldre som har omsorgsplikt for sine mindreårige barn. Det er ingen øvre aldersgrense for å motta omsorgslønn.

Kriterier for å få tjenesten

En forutsetning for å motta omsorgslønn er at omsorgsarbeidet foregår i eget hjem. Tyngden av omsorgsarbeidet og kommunens økonomi vil være sentrale faktorer i behandling av søknad om omsorgslønn. Den omsorgstrengende samtykker i at søkeren er den som best kan i vareta omsorgen. Kommunen vurderer den pårørendes omsorg som best og nødvendig for den omsorgstrengende.

Kriteriene kommunen skal ta hensyn til i sin vurdering av din søknad finner du her:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/rundskriv/1986/i-4298.html?id=445616>

Hvem kan få omsorgslønn?

Ingen har ubetinget rett til omsorgslønn/godtgjøring, men kommunen har plikt til å ha en slik ordning. Den kan ikke avslå en søknad fordi den ikke har en slik ordning eller ikke har satt av nok penger på budsjettet, men den kan tilby andre tjenester for å dekke omsorgsbehovet.

Når kommunen fastsetter antall timer etter familiens omsorgsbelastning tas også hensyn til andre tjenester familien mottar. Omsorgslønn ytes uavhengig av familiens økonomi, men kommunen kan samordne omsorgslønn med folketrygdens hjelpestønad. Den kan kreve at det søkes om hjelpestønad før omsorgslønn innvilges eller ved å redusere omsorgslønnen med hjelpestønadens beløp.

Søknadsskjema finner du her: [Sett inn egen kommune](#)

Søknadsfrist: Det er ingen søknadsfrist. Kommunen behandler søknader fortløpende.

Lov og regelverk finner du her <http://www.lovdatabank.no/> (: Lov om sosiale tjenester)

Klageadgang

Du har rett til å klage på kommunens avgjørelse. Klagen skal sendes den instans i kommunen som har behandlet søknaden og tatt avgjørelsen.. Klagefristen er 3 uker fra du har mottatt brevet.

For mer informasjon: *Aktuell instans i kommunen

Øversett teksten ved å bruke google oversett: <http://translate.google.no/?hl=no&tab=wT#>

VEDLEGG 3 – innvilget og avslag

VEDTAK - innvilget

Delegert vedtak, sak nr:

U.off. ....

Saken gjelder: Omsorgslønn/godtgjøring til xxxxxx, fødtxxxxx. For omsorgsyting til xxxxxxxx ...

På bakgrunn av de opplysninger som foreligger, er det fattet følgende vedtak:

Vedtak innvilget omsorgslønn

Med hjemmel i lov om sosiale tjenester § 4-3 jf. § 4-2 e innvilges (Omsorgsyters navn) omsorgslønn for å ivareta avtalte omsorgsoppgaver overfor (omsorgsmottaker) med antall timer pr uke, fra - til dato"

Vilkår

Se betingelser i oppdragsavtale

Begrunnelse

Ved vurdering av din søknad har vi tatt utgangspunkt i :

1. Lovverket....
2. Eget kartlegginsskjema
3. Vurderingssamtale i hjemmet sammen med søker, omsorgsmottaker og saksbehandler xxxxxxx
4. Annet (spesifiser)

Vurderingsgrunnlaget ligger som vedlegg

Vurdering av kriterier for særlig tyngende omsorgsoppgaver

Kriterier - hjelpetekst?	Fakta	Vurdering – oppgi om kriteriet er oppfylt eller ikke. Dersom oppfylt oppgi antall timer pr uke		
		oppfylt	Ikke oppfylt	Timer pr uke
Totalt antall timer pr uke:				

Personer som fyller vilkårene etter sosialtjenesteloven § 4-3, har rett på tjenester. Tjenestetilbudet skal så langt som mulig utformes i samarbeid med søker, jf. sosialtjenesteloven § 8-4. Kommunen står imidlertid fritt til å velge tjenesteform. I vurderingen legges søkers konkrete behov og kommunens økonomiske ressurser til grunn.

Det innvilges imidlertid.... (praktisk bistand, hjemmesykepleie, støttekontakt), se eget vedtak datert...) **Forslag om andre /Alternative tjenester sendes til xxxx i eget vedtak.**

Konklusjon

Etter en helhetlig vurdering av omsorgsmottakers hjelpebehov, innvilges omsorgslønn med ... timer pr. uke. Det samlede tjenestetilbudet anses å være faglig forsvarlig for å ivareta hjelpebehovet.

Tjenesten vil bli revurdert .....

Fylkesmannen plikter å føre tilsyn med kommunens virksomhet etter kapitlene 4, 4A, 6 og 7 og skal påse at virksomheten drives i samsvar med loven og forskriftene til loven. Ved tiltak etter § 4A-5 tredje ledd bokstavene b og c skal det også føres stedlig tilsyn.

Klage

Det er klagerett på administrative vedtak etter lov om sosiale tjenester § 8-6 og forvaltningsloven §§ 28-36.

Klage på vedtaket om omsorgslønn behandles av Fylkesmannen i Vestfold.

Klage sendes til ..... Klagefristen er 3 uker fra vedtaket er mottatt.

Innsynsrett

Du har etter forvaltningslovens § 18, jf. §§ 19 og 27 med visse unntak, rett til å se sakens dokumenter.

Spørsmål om vedtaket

Avdeling ....., telefon ....., har ansvar for den praktiske oppfølgingen av vedtaket.

Saksbehandler kan nås på telefon..... hvis du har spørsmål til saksbehandling og/eller vedtaket.

Dato, underskrift og tittel

VEDTAK - avslag

Unn. off:

Saken gjelder: Omsorgslønn/godtgjøring til xxxxxx, fødtxxxxx. For den omsorgen blir gitt til xxxxxxxx ...

På bakgrunn av de opplysninger som foreligger, er det fattet følgende vedtak:

VEDTAK:

Søknaden avslås

Med hjemmel i lov om sosiale tjenester § 4-3 jf. § 4-2 e avslås søknad omsorgslønn

Begrunnelse

Ved vurdering av din søknad har vi tatt utgangspunkt i :

5. Lovverket....
6. Eget kartlegginsskjema
7. Vurderingssamtale i hjemmet sammen med søker, omsorgsmottaker og saksbehandler xxxxxxx
8. Annet (spesifiser)

Vurderingsgrunnlaget ligger som vedlegg

Vurdering av kriterier for særlig tyngende omsorgsoppgaver

Kriterier - hjelpetekst?	Fakta	Vurdering – oppgi om kriteriet er oppfylt eller ikke. Dersom oppfylt oppgi antall timer pr uke		
		oppfylt	Ikke oppfylt	Timer pr uke
Totalt antall timer pr uke:				

Personer som fyller vilkårene etter sosialtjenesteloven § 4-3, har rett på tjenester. Tjenestetilbudet skal så langt som mulig utformes i samarbeid med søker, jf. sosialtjenesteloven § 8-4. Kommunen står imidlertid fritt til å velge tjenesteform. I vurderingen legges søkers konkrete behov og kommunens økonomiske ressurser til grunn.

(Det innvilges imidlertid.... (praktisk bistand, hjemmesykepleie, støttekontakt), se eget vedtak datert...) **Forslag om andre /Alternative tjenester sendes til xxxx i eget vedtak.**

Konklusjon avslag

Etter en helhetlig vurdering av ditt hjelpebehov, avslås søknad om omsorgslønn. Saksbehandler er den oppfatning at det er mest hensiktsmessig å organisere tjenestene som ....., og du får ivaretatt nødvendige personlige, praktiske og sosiale oppgaver ved at det innvilges..... (oppgi deltjenestene)

Klage

Det er klagerett på administrative vedtak etter lov om sosiale tjenester § 8-6 og forvaltningsloven §§ 28-36.

Klage på vedtaket om omsorgslønn behandles av Fylkesmannen i Vestfold.

Klage sendes til ..... Klagefristen er 3 uker fra vedtaket er mottatt.

Du har etter forvaltningslovens § 18, jf. §§ 19 og 27 med visse unntak, rett til å se sakens dokumenter.

Spørsmål om vedtaket

Avdeling ....., telefon ....., har ansvar for den praktiske oppfølgingen av vedtaket.

Saksbehandler kan nås på telefon..... hvis du har spørsmål til saksbehandling og/eller vedtaket.

Dato, underskrift og tittel

VEDLEGG 4 – Oppdragsavtale

12-kommunesamarbeidet i Vestfold (12k)

OPPDRAGSAVTALE FOR OMSORGLØNN

Oppdragstaker Navn	Personnr 11 siffer
Adresse Postnummer/sted	@-post Telefon
Har inngått følgende oppdragsavtale med ..... Kommune. Jfr. vedtak _____ den _____ saks. Nr _____	
Oppdragssted: Tjenestemottakers bostedskommune	
Oppdragets innhold og omfang (se gjeldende vedtak og total timeramme pr. uke)	
Omsorgsmottager Navn	Personnummer 11siffer
Adresse	Telefon
Postnummer	@-post
Oppdragets varighet Tidsbegrenset oppdrag f.o.m. _____ t.o.m. _____ I oppdragsperioden kan avtalen sies opp med en måneds gjensidig varsel.	
Betingelser Dersom avtalt oppdrag ikke kan utføres, meldes dette straks til kommunen/oppdragsgiver slik at alternative tiltak kan vurderes for omsorgsmottaker. Inntre det forhold som medfører avbrudd i oppdragsavtalen, opphører oppdraget og dermed også godtgjøringen etter 14 dager. Hvis omfanget av tyngende omsorg endres, meldes dette straks til oppdragsgiver. Det vil bli gjennomført oppfølgingsamtaler med både omsorgsyter og mottaker, minimum 1 gang pr.	
Forhold vedrørende godtgjøring Godtgjørelse kr _____ pr. måned. Utbetalig skjer etterskuddsvis den xxx hver måned. Utbetalig skjer fra kommunen. Omsorgslønn er skattepliktig inntekt. Oppdragstaker er ikke arbeidstaker og har derfor ikke rett til feriepenger.	
Skattekort, kontonummer og signert oppdragsavtale returneres til oppdragsgiver innen 14 dager. Ved sykdom hos oppdragsyter utbetales ikke sykepenger fra kommunen og omsorgsyter må ta kontakt med NAV. Nærmere opplysninger kan fås ved henvendelse til NAV – www.nav.no	
Taushetserklæring: Oppdragstaker har taushetsplikt i henhold til forvaltningslovens § 13 a-f, evt. taushetserklæring utarbeidet i den enkelte kommune.	
Kontaktperson og opplæringsansvarlig er: ..... Telefon _____	

Dato, den _____ 20....

_____
Kommunen/oppdragsgiver

_____
Oppdragstaker

Veiledning til utfylling av oppdragsavtale for omsorgslønn

- Oppdragstaker = omsorgsyter
- Omsorgsmottaker = mottaker av tjenester gitt med vedtak
- Omsorgslønn = godtgjøring for særskilt tyngende omsorgsarbeid
- Oppdragssted = der omsorgsmottaker bor når enkeltvedtak om omsorgslønn fattes

OPPDRAGETS INNHOLD OG OMFANG

Oppdragsavtalen er en arbeidskontrakt mellom oppdragstaker og kommunen, og skal ikke inneholde sensitive opplysninger om omsorgsmottaker.

I kolonnen for oppdragets innhold og omfang skal det derfor kun beskrives hva oppdragsavtalen gjelder, dvs. omsorgslønn for særlig tyngende omsorgsarbeid med spesifisering av timeomfang pr uke/mnd. Det kan vises til innhold i vedtaket, med vedtaksnummer og saksnummer.

GODTGJØRING

Godtgjøring pr. måned er gjeldende timesats for omsorgslønn x vedtatte timer (timesatsen kan bli endret årlig ved indeksregulering)

BETINGELSER

Dersom omsorgsyter av ulike grunner ikke lenger kan utføre oppdraget som en mottar godtgjøring for, må dette meldes oppdragsgiver så snart som mulig slik at andre tjenester kan vurderes igangsatt for å dekke omsorgsmottakers bistandsbehov.

RETTIDIG UTBETALING

Godtgjøringen utbetales fra kommunen.

TAUSHETSPLIKT

Oppdragstaker skal signere skjema om taushetsplikt og returnere dette til oppdragsgiver. Oppdragsgiver skal sørge for at lovhjemler som regulerer taushetsplikten og konsekvenser ved brudd på disse gjøres kjent for oppdragstaker.

SIGNERING AV AVTALE

Det er viktig at oppdragstaker holder fristen på 14 dager for retur av signert avtale, skattekort og taushetserklæring slik at godtgjøring kan utbetales til rett tid.

VEDLEGG 5 – Saksbehandlers kartleggings skjema

12-kommunesamarbeidet i Vestfold (12k)

Saksbehandlers kartleggings/vurderingsskjema

Navn	Fødselsnummer(11sifre)
Adresse	Postnr/sted

Aktivitet	Beskrivelse	Omsorgsyters vurdering	Omsorgsmottakers vurdering
Oppeves arbeidet fysisk belastende?			
Oppeves arbeidet som psykisk belastende?			
Fører omsorgsarbeidet til isolasjon, mangel på fritid eller ferie?			
Burde kommunen ha ansvaret for oppgavene?			
Har du omsorg for flere enn en person?			
Hvor lenge har omsorgsarbeidet vart?			
Hvor lenge vil omsorgsarbeidet vare?			
Er omsorgsyter i arbeid? I hvilken stillingsbrøk? Hvorfor redusert stilling?			
Har søker tap av inntekt ved å være omsorgsyter?			
Hva går lenger enn det som forventes å være normalt omsorgsarbeid?			
Får omsorgsmottaker andre kommunale tjenester?			

Utfører søker omsorgsoppgaver som burde/skulle eller ellers ville vært utført av andre?			
Hvis ja, hvem burde hatt utført disse?			
Er omsorgslønn den beste form for tjenesteyting slik du ser det?			
Bør omsorgslønn være en del av et samlet/annet tjenestetilbud?			
Bør omsorgslønn være den eneste tjenesten?			
Vil omsorgsmottaker få redusert sosialt liv gjennom omsorgslønn?			
Er det søkt om grunnstønad?			
Når skal det evt. søkes om hjelpestønad?			
Ca. antall timer pr. døgn			
Er det nattarbeid? Hva og når?			
Er det andre medlemmer i husstanden?			
Arbeidet fordelt over døgnet?			
Foreligger det omsorgsplikt?			
Normalitet i forhold til alder?			

Annet: (her noteres annen informasjon som kan være viktig i forhold til beslutninger)

Dato .....

Saksbehandlers navn

VEDLEGG 6 – Egenregistreringsskjema

12-kommunesamarbeidet i Vestfold (12k)

Sendes til søker og omsorgsmottaker

Navn	Fødselsnummer (11sifre)
Adresse	Postnummer/sted

EGENREGISTRERING AV UKENTLIGE BISTANDSBEHOV – i og utenfor hjemmet

Eksempler:

- Personlig hygiene, hjelp om natten, praktisk bistand som renhold, vask av tøy osv., av og påkledning, hjelp til matlaging og måltider, renhold, aktiviteter som skole, fritid osv. Annen hjelp/veiledning i døgnet

Tidspunkt klokke	Beskrivelse av bistandsbehov	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag	Antatt tidsbruk i minutter
6- 9									
9-12									
12-15									
15-18									

18-21									
21-24									
24- 03									
03-06									

Hvorfor syns du/dere at det er viktig at omsorgslønn er det rette? (begrunnelse kan skrives her.)

Dato: -----

Dato:

_____
1. Søkers underskrift

_____
2. Omsorgsmottakers underskrift

_____
Mottatt i kommunen m/signatur

VEDLEGG 7 - Kartlegging av omsorgslønn

Kommune	2006 antall brukere	2007 antall brukere	2008 antall brukere	2009 antall brukere pr. 01.10	Avslag 2009 pr.01.10	Time lønn	Timer pr uke Totalt	Høyeste Timeant Pr. bruker	Laveste Timeantall Pr. bruker
Tønsberg	51	56	69	83	3	119,33	969	37,5	2,5
Larvik	154	167	193	264	6	119,33	1915,5	37,5	2
Sandefjord	83	81	75	73	16	122,53	777,5	30	2,5
Nøtterøy	39	38	36	32	4	102,5	361	32	3,5
Horten	39	41	36	32	6	119,33	252,25	33,75	3
Holmestrand	21		29	26	3	89,79	595	37,5	4
Re	21	23	23	22	3	119,33	268,5	45	3
Stokke	19	20	18	15	2	119,33	196	28	7
Andebu	5				1	143,5 - 153,84	142,8	33,26	3,15
Lardal	2	2	3	3	1	119,33	25	10	7
Hof	2	3	5	7	1	148,21	106,25	21	8,75
Tjøme	10	10	12	14	1	148,21	94	13	3

Aldersfordeling

Kommune	Barn 0-9 år		Barn 10-17år		Kvinner 18-39år		Kvinner 40-59år		Kvinner 60...år		Menn 18-39år		Menn 40-59år		Menn 60...år		Total Sum		Totale kostnader - kr	Timepris
	Antall	Timer	Antall	Timer	Antall	Timer	Antall	Timer	Antall	Timer	Antall	Timer	Antall	Timer	Antall	Timer	Antall	Timer		
Tønsberg	14	90,5	16	123	10	207	7	99	11	120	5	52,5	8	117	12	160	83	969	6 718 232	119,33
Larvik	25	136	72	602	42	385	7	70	15	204	81	351	9	66	13	137,5	264	1915,5	7 550 000	119,33
Sandefjord	9	127,5	40	457	4	33	2	17,5	3	15	6	62,5	5	47,5	4	17,5	73	777,5	4 953 888	122,53
Nøtterøy	8	82	10	119	1	14	2	20	4	52	3	46	2	15	2	13	32	361	1 845 000	102,5
Horten	2	14	12	74	2	16,5	0	0	3	18	6	52	3	44,75	4	33	30	252,25	1 177 761	119,33
Holmestrand																	26	595	2 778 103	89,79
Re	2	13,75	10	117,5	1	11,5	0	0	1	3	4	63	2	18,5	2	40,7	22	268	1 764 000	119,33
Stokke	2	37,5	6	79	4	36	2	17	0	0	1	7,5	0	0	2	38	17	215	1 334 109	119,33
Andebu	0	0	3	129	2	90	0	0	1	21	2	67	1	144	2	168	11	619	1 104 321	143,50 153,84
Lardal	1	7	0	0	0	0	1	10	0	0	0	0	0	0	1	8	3	25	155 126	119,33
Hof	2	26,25	0	0	0	0	0	0	1	14	0	0	0	0	4	66	7	106,25	522 582	148,21
Tjøme	0	0	12	82	2	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	94	1 060 000	148,21
SUM																			30 963 122	